

Instellingsdag 2de jaars pilots GP-OGW

Wilma Bredewold & Judith Gulikers
januari – februari 2015

Programma van vandaag

- 10.00 uur**   **GP in het nieuwe examenprogramma**
- Stand van zaken 1^e verkenning en landelijke ontwikkelingen
  - Ontwikkelingen/ervaringen binnen Clusius (pilot Castricum)
- 11.00 uur**   **Pauze**
- 11.15 uur**   **Verbreiding: teamactiviteit**
- 11.45 uur**   **Verdiepen: Waar staan we nu met GP-OGW?**
- 12.15 uur**   **Vervolgstap team**
- 12.30 uur**   **Lunch**
- 13.15 uur**   **Van analyse naar actie.**
- 14.15 uur**   **Vastleggen ervaringen en vervolgstappen**
- 15.00 uur**   **Welke vragen leven er nog?**
- 15.45 uur**   **Afsluiting, evaluatie en vervolgspraken**
-

Onze doelen voor dit 2e pilotjaar

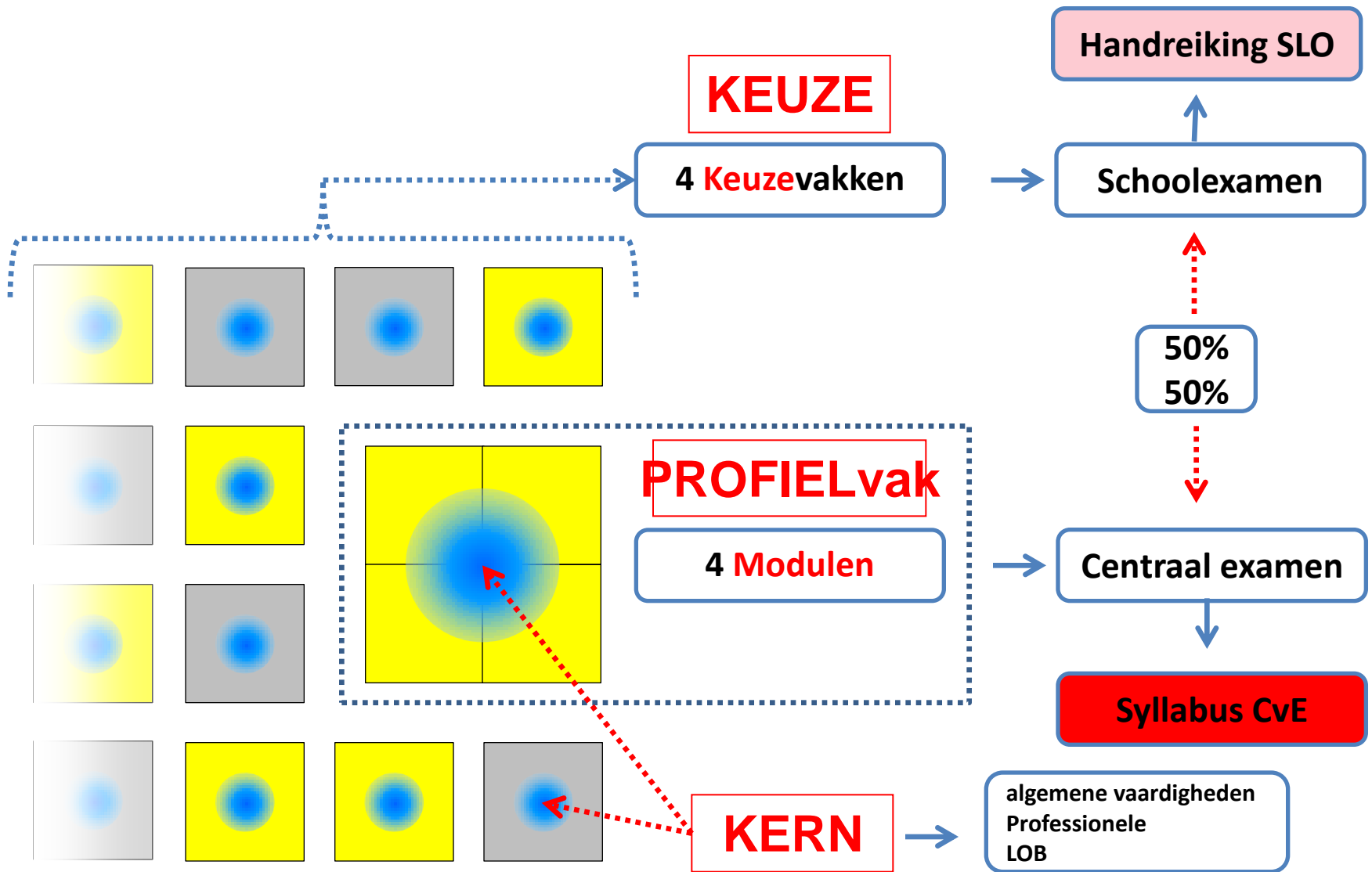
1. Borgen van de GP-OGW werkwijze binnen je pilotteam
2. Het bepalen én zetten van de vervolgstap met je pilotteam
→ werken met de 5 fasen van GP-OGW
3. Verbreden GP-OGW naar de rest van het team
4. Concretiseren van de GP-OGW cyclus = eindproduct
5. Plek van GP i.r.t. het nieuwe profiel Groen helder krijgen
  - Input voor het PTA 2016

GP en het nieuwe profielvak Groen

Waar staan we in de verkenning?

Structuur Kern-, Profiel-, Keuzeprogramma

PROFIELMODULEN GROEN

Landelijk gebied (grootschalig)

Producent	<p>1. <u>Groene productie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> a) eigentijds ondernemen in de groene sector b) plantaardige producten voortbrengen c) dierlijke producten voortbrengen 	<p>2. <u>Tussen productie en verkoop</u></p> <ul style="list-style-type: none"> a) Voedingsmiddelen uit de groene sector adequaat vervoeren, hanteren, verwerken, bereiden en bewaren b) Producten uit de groene sector sorteren, verpakken en transportklaar maken c) voorraadbeheersysteem gebruiken, bestelopdrachten in ontvangst nemen, verwerken en klaarzetten van orders in een groene context en mutaties in het systeem doorvoeren 	Consument/afnemer
	<p>3. <u>Vergroening stedelijke omgeving</u> in een stedelijke omgeving:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) een ontwerp maken voor een kleinschalige, groene, ruimtelijke invulling (flora en fauna) b) groene, ruimtelijke invulling realiseren en inrichten c) een kleinschalig, groene, ruimtelijke invulling beheren en de planten en dieren verzorgen d) derden informeren over het belang van planten en dieren en over de herkomst van natuurlijke (of groene) producten 	<p>4. <u>Groene vormgeving en verkoop</u> in groene sector:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) bestellen en in ontvangst nemen van producten b) controleren en verwerken van goederen en producten c) ontwerpen, promoten, inrichten en presenteren aan de hand van een winkelconcept d) presenteren van producten e) verkopen van producten 	
Stedelijk gebied (kleinschalig)			

Vergelijking profiel Groen vs LBB

1 Groene productie

(Sterke) relatie met thema's:

- **landschap en omgeving (4)**
- ecosystemen (5)
- groei en ontwikkeling (6,7)
- **Dierlijke verzorging en voeding (8)**
- Verzorgen en onderhouden (10)
- Handel (11)
- bedrijfsvoering en organisatie (12)
- **werken in een winkel (14)**
- polytechniek (15)
- ICT (16)

Nieuwe onderwerpen in vgl met LBB

- oogstrijpheid vaststellen en oogsten
- voortplanting dieren

2 Productie en verkoop

(Sterke) relatie met thema's:

- **Humane voeding (9)**
- handel (11)
- **bedrijfsvoering en organisatie (12)**
- klantgericht handelen (13)
- **werken in een winkel (14)**
- **Kwaliteitszorg (17)**

Nieuwe onderwerpen in vgl met LBB

- verpakking ontwerpen
- producten verpakken voor transport
- sorteren
- verkoopkanalen kiezen

Vergelijking profiel Groen vs LBB

3 Stedelijke omgeving

(Sterke) relatie met thema's:

- **ruimte (3)**
- **landschap en omgeving (4)**
- ecosystemen (5)
- groei en ontwikkeling (6, 7)
- **Dierlijke verzorging en voeding (8)**
- Humane voeding (9)
- Verzorgen en onderhouden (10)
- Handel (11)
- bedrijfsvoering en organisatie (12)
- polytechniek (15)

Nieuwe onderwerpen in vgl met LBB

- innovatieve ontwikkelingen
- duurzame invulling stedelijke omgeving
- Stadslandbouw (zelfde groeivoorwaarden, nieuwe context)
- water en waterveiligheid

4 Vormgeving & verkoop

Sterke relatie met thema's:

- **bedrijfsvoering en organisatie (12)**
- **klantgericht handelen (13)**
- **werken in een winkel (14)**

Alle nieuwe eindtermen zijn ofwel gerelateerd aan deze drie thema's of een uitsplitsing daarvan

Keuzevakken

- Het groene machinepark
- Tuinontwerp & -aanleg
- Werk in tuin & landschap
- Bloemwerk
- Groene vormgeving & styling
- Groene groei
- Groei en oogst
- Houden van dieren
- Gezonde dieren
- Water
- Smakelijk eten
- Groene zorg
- Natuurlijk groen

Andere relevante keuzevakken (selectie)

- Natuurtalent (keuzevak Dienstverlening & Producten)
- Gezonde leefstijl (keuzevak Dienstverlening & Producten)
- Recreatie (profiel- en keuzevakken Horeca Bakkerij Recreatie)
- (Bijzondere) Keuken, traiteur (profielmodulen en keuzevakken Horeca Bakkerij Recreatie)
- Logistiek, commercieel, ondernemen, vormgeving (profielmodulen en keuzevakken Economie en Ondernemen)
- Mens en gezondheid (voeding); Mens en activiteit (profielmodulen Zorg en Welzijn)
- Terreinafwerking (Keuzevak Bouw Wonen en Interieur)
- Klimaattechnologie, zonne- en windenergie (keuzevakken Produceren Installeren en Energie)
- Transport, motorsystemen (profielmodulen en keuzevakken Mobiliteit en Transport)

GP-OGW pilots staan voor een nieuwe uitdaging

Huidige 1^e jaars leerlingen van de pilotscholen volgen nieuwe profiel Groen in leerjaar 3 (1,5 jaar voor herijking).

Elke school staat voor vragen en keuzes:

- Wat is onze visie? Hoe willen we ons profileren?
- Welke kansen biedt het profielvak voor ons?
  - visie, doorstroom, relatie omgeving
- Hoe willen wij het nieuwe programma gaan vormgeven?
- Welke toetsvormen kiezen we/passen daarbij?
- **Hoe passen onze GP PvB's hierbij?**
  - *Passen onze PvB's bij de profielen en/of keuzedelen?*
  - *Gaan/moeten we onze PvB keuze heroverwegen?*
  - *Welke plek krijgt GP in het nieuwe PTA?*

A3 Profiel Groen in beeld

Evenwichtig PTA

- Programma = bewuste, beargmenteerde combinatie van vakken en competenties.

Is het SE deel van het examenprogramma afgedekt in het PTA?

Keuzevak 2
Tuinontwerp
en aanleg

Kern A
competenties

Profielvak 3
Vergroening
stedelijke
omgeving

Kern b.
kennis van
duurzaamheid

Keuzevak 13
Natuurlijk
groen

Aanleg tuinen **

Passen deze
toetsen bij de
leerdoelen?

Combi praktijk – theorietoets
uit de SE bank

2 versies van het PTA (voorstel OCW)

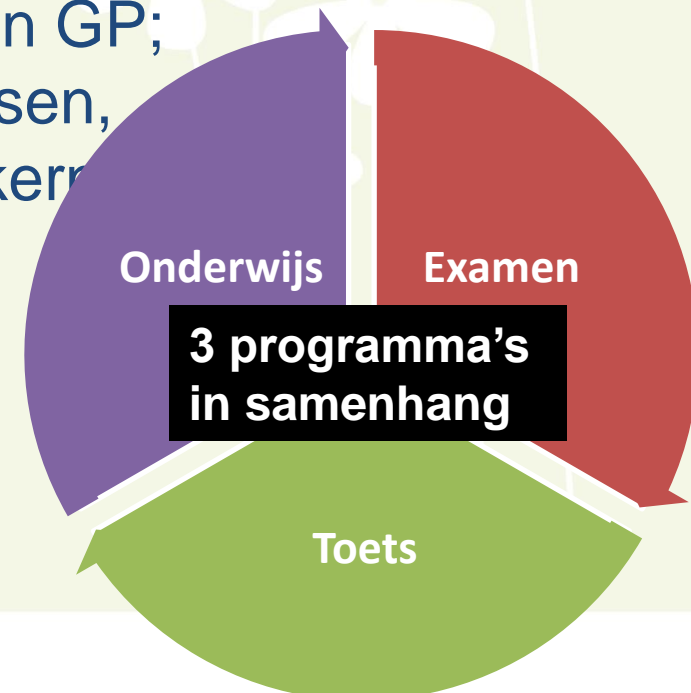
		Keuzevak 1	Keuzevak 2	Keuzevak 3	Keuzevak 4
Variant A	Profielvak CSPE (50%)	12.5%	12.5%	12.5%	12.5%

		Keuzevak 1	Keuzevak 2	Keuzevak 3	Keuzevak 4	Profieldeel SE
Variant B	Profielvak CSPE (50%)	10%	10%	10%	10%	10%

Conclusies 1^e verkenning

GP-OGW pilots:

- GP past inhoudelijk en qua vorm prima bij het nieuwe programma;
- Profiel Groen biedt nieuwe kansen voor profilering van de school en sterkere borging van GP;
- Met GP kan je keuzevakken toetsen, maar ook modulen (profiel) - en kern
- Maar vooral

Welke ervaringen zijn er landelijk?

- Nog veel discussiepunten (PTA, LOB, volgorde, etc.)
  - Veel pilotscholen gestart met
    - In 3^e leerjaar profiel en 1 keuzedeel
    - In 4^e leerjaar 3 keuzevakken en examentraining
  - Veel scholen willen zelf keuzevakken vormgeven in de regio (procedure)
  - Sommige scholen kiezen voor arrangementen of beperkte keuze voor leerlingen
-

Verkenning organisatiemodellen

Een paar voorbeelden

1. Ik blijf doen wat ik doe

Naast het profiel groen bieden we arrangementen aan van steeds 4 keuzedelen:

Tuinontwerp en -
aanleg

Werk in tuin en
landschap

Het Groene
machinepark

Natuurlijk groen

Bloemwerk

Groene groei

Groene vormgeving
en styling

Groene zorg

Houden van dieren

Het Groene
machinepark

Gezonde dieren

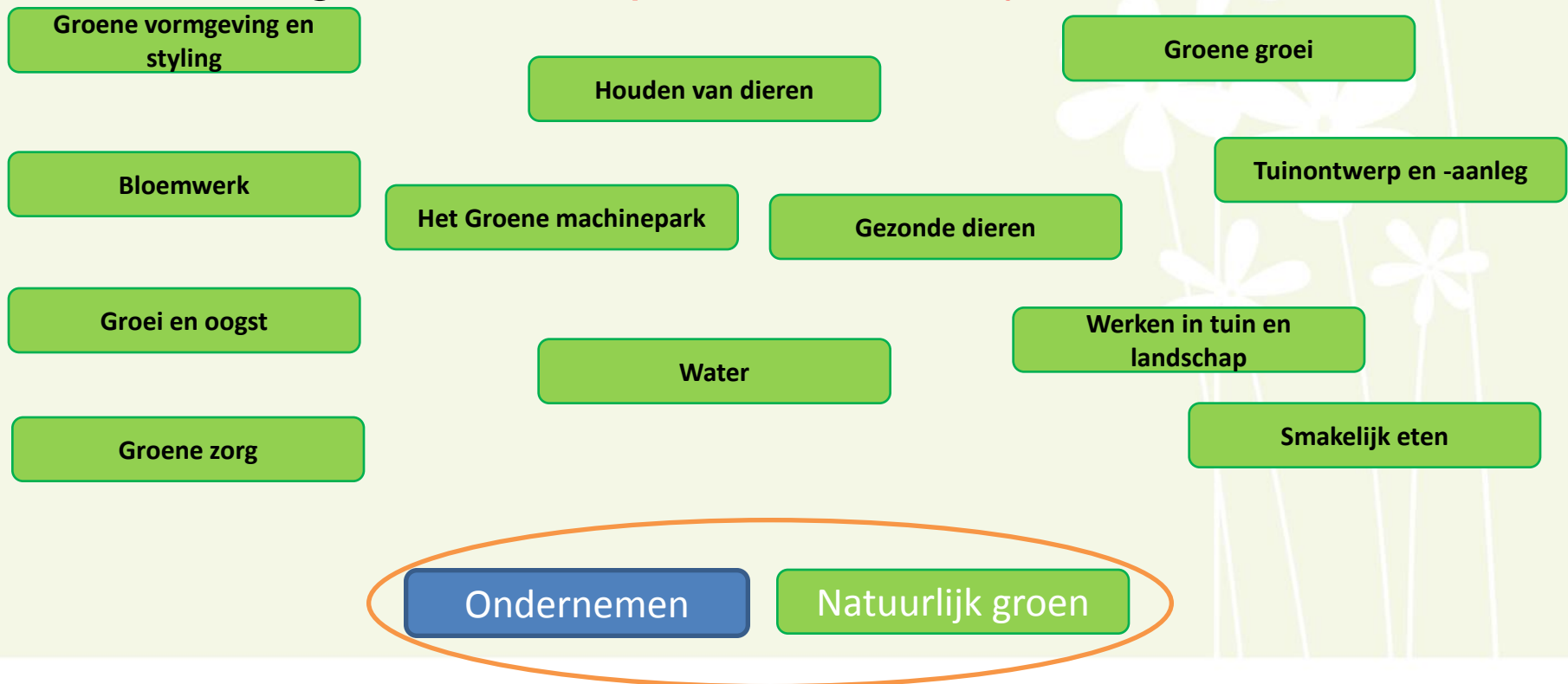
Groei en oogst

2. Ik wil meer keuzevrijheid voor de leerling

Naast het profiel groen bieden wij groene keuzedelen aan. Bv.

- de leerling mag er vier **vrij** kiezen óf
- de leerling heeft **2 verplichte- en 2 vrije keuzevakken**

3. Ik wil ons profiel verbreden

Naast het profiel groen bieden wij groene en grijze keuzedelen aan in arrangementen.

Het Groene
machinepark

Houden van dieren

Tuinontwerp en
aanleg

Smakelijk eten

Groei en oogst

Gezonde dieren

Werken in tuin en
landschap

HBR profieldeel 4

Booglassen

Dagbesteding

Terreinafwerking

Gastheerschap 2

Besturing en
automatisering

Ondernemen

water

Keuken 2

4. Ik ga ons aanbod vernieuwen

Ik wil de kansen die de nieuwe structuur in zich heeft benutten door nieuwe programma's vorm te geven (binnen de groene context)

Water

Zonne en windenergie

Procestechiek

Klimaattechnologie

Werken in tuin en
landschap

Natuurlijk groen

Natuurtalent

Gezonde dieren

**Stand van zaken invoering nieuwe
profielvak groen binnen Clusius College**
Waar staan we en hoe gaan we verder?

Bepalen van de vervolgstappen

- Stel jezelf de vraag vanuit welke visie je wilt werken met het nieuwe programma (*groen, groen/grijs, modern groen*)
- Hoe ziet jullie leerlingpopulatie eruit? (uitstroom)
- In welke samenhang wil je het profiel en de keuzevakken aanbieden? (losse eenheden, contexten, arrangementen, etc.)
- Welke keuzevakken passen daarbij?
- Welke plek krijgt 'GP' i.r.t. het profiel Groen

Je hebt nodig:

- Totaaloverzicht GP PvB's
- Profiel Groen in beeld
- Kern-keuze-profiel in vogelvlucht
- www.vernieuwingvmbo.nl

Even pauze ...

Verbreden: Hou krijg jij je team betrokken?

Doelstelling GP-OGW pilotjaar 2: Verbreding

Hoe krijg je je team betrokken en 'mee' in alles wat jullie in de GP-OGW pilot hebben geleerd en ervaren?

Activiteiten

1. Welke tips heb je voor de andere teams (flap 1)
2. Waar liep je tegenaan (flap 2)
3. Presenteer aan elkaar hoe je de verbreding hebt aangepakt en welke tips je voor elkaar hebt
4. Bepaal wat je tussen nu en de terugkomdag nog samen met het team gaat oppakken

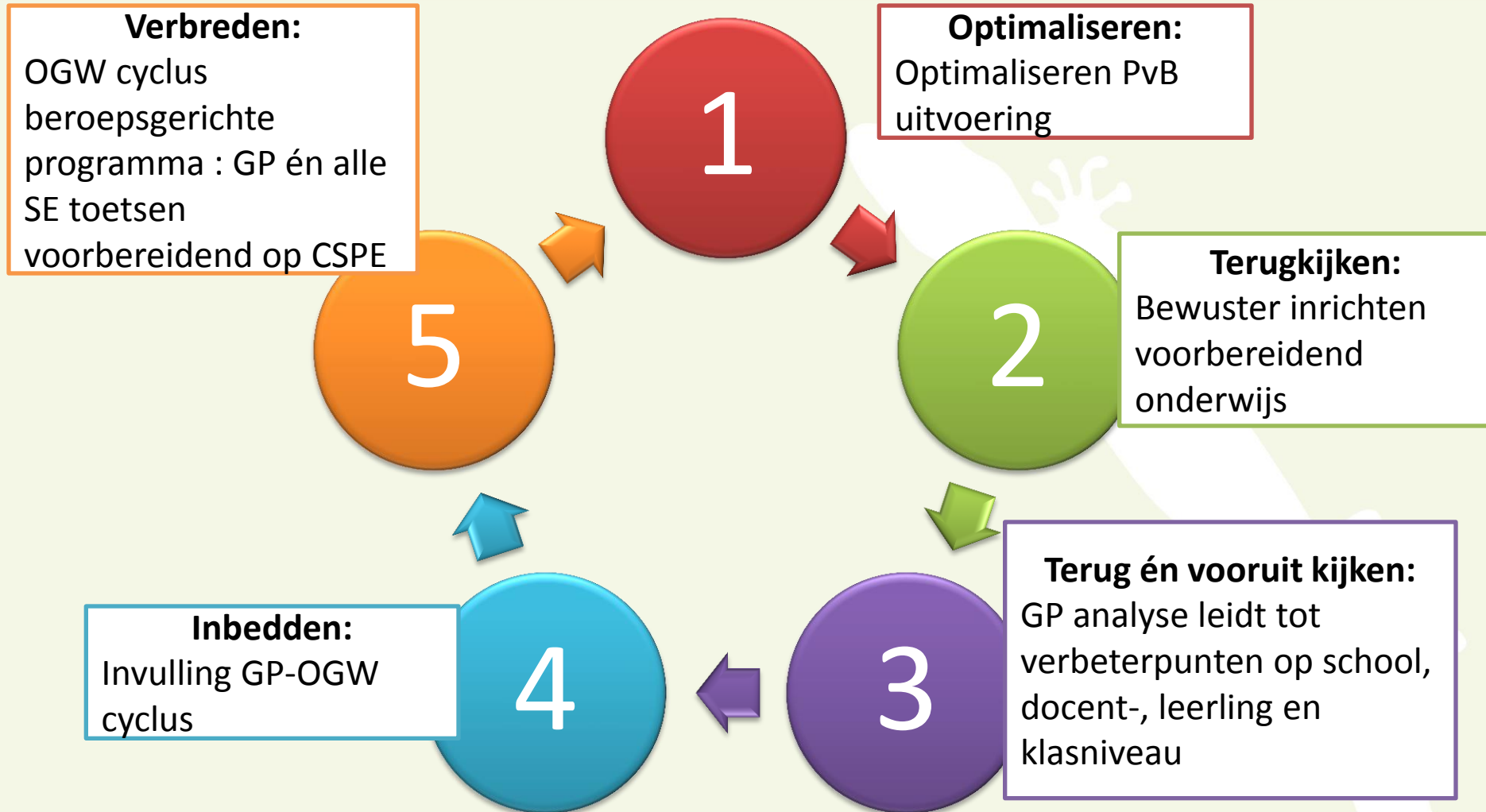
Verdiepen en borgen

Een kort overzicht van de gezette stappen in de GP-OGW cyclus in 2013-2014

- Hoe ingestapt?
- Welke stappen gezet?
- Voor welke vragen staan jullie nu?
- Hoe gaan we een stapje verder?

Fasen van ontwikkeling pilots

Hoe ingestapt?

Meer of minder ervaring met GP

Iedereen gebruikt GP **alleen** als een summatief toetsmoment

Met name organisatorische vragen

Weinig beeld bij wat OGW is

Iedereen zoekt wel naar “hoe kunnen we een PvB meer laten zijn dan alleen die momentopname?”

OGW stappen gezet?

1. Systematischer terugkijken i.p.v. “gewoon evalueren”
2. Doelgerichter werken (variërend van “ik en mijn klas” tot “PvB in relatie tot CSPE”)
3. Inzien dat PvB analyse iets zegt over leerling, maar ook over docent
4. Inzien dat PvB verschillende vakken in zich heeft (AVO en beroepsgericht)
5. Veel meer collegiaal overleg en afstemming

Variërend van meer doelgericht en doelbewust samen een PvB organiseren (nog voornamelijk fase 1) tot samen PvB's analyseren of elkaars analyses bespreken en consequenties benoemen (fase 2-3) tot doelbewuster samen (andere) toetsen maken en analyseren (fase 4-5).

Waar geëindigd in juni 2014?

1. Groep A locaties: Ondanks belangrijke stappen, toch nog voornamelijk fase 1-2 scholen
2. Groep B locaties: Grote stappen gezet naar fase 4 met uitstapjes naar fase 5
3. Groep tussenliggende scholen

Kenmerken groep A

Start: GP in de kinderschoenen, van de enthousiaste docent

Tijdens GP-OGW: positieve ervaringen opgedaan met GP, enthousiaste docenten/leerlingen

Resultaat: GP meer ingebed in onderwijs, breder gedragen, meerwaarde ervaren

Maar: Nog weinig “OGW” denken. Focus bij optimaliseren van PvB uitvoering en organisatie

Kenmerken groep B

Start: Al meer GP ervaring in het team en op de locatie.
Uitvoering van de PvB is niet meer zo ter discussie

Tijdens GP-OGW:

- Veel aandacht voor PvB analyse en conclusies trekken
- Goed inzetten van GP-OGW instrumenten voor PvB én zelfstandige vertaling hiervan naar andere, eigen toetsen
- Richting GP-OGW cyclus werken
- Sterke gezamenlijke team aanpak, met betrokken TL

Resultaat: Startende OGW cyclus binnen het praktijkteam en vertaling van het OGW denken naar andere toetsen

Kenmerken tussenliggende groep

Start: PvB ervaring en zoekend naar beter inbedden van PvB in onderwijs

Tijdens GP-OGW:

Experimenteren met instrumenten, 3x3 werkvormen ed eye-openers mbt 'rijkheid van de data uit de PvB'

Nadenken over 'wat willen wij precies met de PvB's' (meer doelgericht inzetten)

Resultaat: enthousiaste ideeën om meer uit de PvB's te halen dan alleen een sluitstuk. Uitdaging zit nu in structurele, gezamenlijke aanpak en focus.

Lunchtime 😊

Op naar een stapje verder

Veel scholen hebben stappen gezet in het analyseren van de PvB. Dit wordt gedaan, gezamenlijk besproken, structureel overleg hiervoor, teamleider betrokken

Maar.....

De locatiecontracten laten zien dat de OGW cyclus hier een beetje blijft hangen:

- Benoemde acties zijn vooral gericht op het analyseren van de PvB
- Vaak benoemd: “onderwijs aanpassen n.a.v. analyse” maar wat betekent dit??

Stap verder: van analyse naar echte actie!

1. Onderwijsinhoudelijke actie
2. Team/proces actie

Onderwijs inhoudelijke vervolgstappen

Richtvragen op verschillende niveau's	Onze analyse / conclusie	Dit gaan we er concreet aan doen
een groot deel van de klas presteerde onder de maat op		
er waren grote verschillen tussen leerlingen op ..... (waarop presteerden sommige leerlingen heel goed, terwijl andere dit juist heel lastig vonden?)		
het onderdeel ..... uit de PvB heeft te weinig aandacht gehad in mijn voorgaande onderwijs		
De analyse van de PvB laat mij over mijn eigen docentgedrag zien dat ik		

Richtvragen op verschillende niveau's	Onze analyse / conclusie	Dit gaan we er concreet aan doen
<p>een groot deel van de klas presteerde onder de maat op .....</p>	<p>beslissen en activiteiten initiëren. leerlingen wachten af en durven niet zelf keuzen en beslissingen te nemen zonder dit aan de docent te vragen</p>	<p>met ons docententeam bespreken dat we:</p> <ul style="list-style-type: none"> • in onze lessen bewust niet alles voordoen/voorzeggen, maar dat we iedere les moeten stimuleren dat leerlingen zelf keuzen maken. • leerlingen het vertrouwen moeten geven dat ze zelf goede keuzen kunnen maken <p>na 2 maanden weer docententeam overleg en met elkaar uitwisselen hoe we dit gedaan hebben en welk effect we bij onze leerlingen zien</p>
<p>er waren grote verschillen tussen leerlingen op ..... (waarop presteerden sommige leerlingen heel goed, terwijl andere dit juist heel lastig vonden?)</p>	<p>plannen en organiseren. Sommige maken heldere en realistische planningen, houden zich hieraan, of passen aan als dit nodig is. Andere kunnen/willen geen planningen maken en gaan als een kip zonder kop aan de slag</p>	<ul style="list-style-type: none"> • als docententeam één gezamenlijke aanpak opzetten waarmee we onze leerlingen planningen laten maken. (dus in alle vakken/lessen op eenzelfde manier) • in een LBB les (of LLB uur) een uur besteden aan “wat is een goede en een slechte planning en waarom?” --> koppels maken van IIn die goed en slecht kunnen plannen en ze elkaar laten helpen. • in ieder vak moet de docent minimaal 1 keer in de maand een planning laten maken en hier na afloop ook met de leerling/leerlingen op terugkijken: Wat was je planning? Heb je zo ook gewerkt? waarom wel/niet? En wat was het resultaat ervan?

Voorbeeld “proces” vragen

Richtvragen	Onze afspraken	Wanneer? Met wie? Wat heb je daarvoor nodig?
<p>Wij hebben als team de volgende afspraken gemaakt over de PvB analyse.....</p>	<p>iedere PvB uitvoering wordt maximaal 2 weken na uitvoering door minimaal 2 betrokken docenten geanalyseerd met de LOEP en de Rekenmachine. De rekenmachine moet worden voorgelegd aan de teamleider</p>	<p>2 weken na een PvB uitvoering minimaal 2 docenten betrokken bij een PvB uitvoering teamleider</p>
	<p>twee weken na de PvB week (3 PvBs afgenomen) staat een teammeeting met teamleider in de jaarplanning waarin we alle PvB analyses samen bespreken</p>	<p>Twee weken na de PvB week Hele team met teamleider</p>

Vastleggen van afspraken

Welke nieuwe inzichten hebben jullie als team vandaag weer opgedaan? Wat wil je hiervan oppakken?

Welke acties heb je al benoemd? (opdracht “ van analyse naar actie” en “nieuwe programma”)

Welke activiteiten ga je tussen nu en terugkomdag oppakken m.b.t.:

- Verdieping (borging / structurele inbedding / vervolgstappen)
- Verbreding (acties richting je team)

Formulier in je map invullen:

houd er een voor jullie zelf en lever er een in!

Welke vragen leven er nog?

- Waar worstelt iedereen mee?
- Hoe kunnen we elkaar verder helpen?
- Wat moeten we nog oppakken op de terugkomdag?
- Welke vragen/behoefte liggen er voor jullie voor vervolg?

Opdracht

1. Ieder individu schrijft minimaal 1 vraag m.b.t. GP-OGW op een geeltje
2. Plak dit geeltje op flap 1
3. Vervolgens formuleer je als team minimaal 1 vraag m.b.t. GP-OGW op een geeltje die je plenair in wilt brengen
4. Plak dit geeltje op flap 2

Prioriteren van vragen voor plenaire discussie en voor discussie in groepjes rond thema

Vervolgafspraken

- Evt. nog opsturen locatiecontract en ingevulde 2de jaars hamer judith.gulikers@wur.nl en wilma@bredewoldonderwijs.nl
  - Werken aan vervolgstappen na de instellingsdag: net vastgelegd!
  - Behoeftes voor de terugkomdag?
    - Terra en Nordwin 9 juni '15
    - Clusius-Lentiz-Groenhorst-Groene Welle 10 juni '15
    - Gastlocatie?
  - Invullen evaluatie instellingsdag
-